

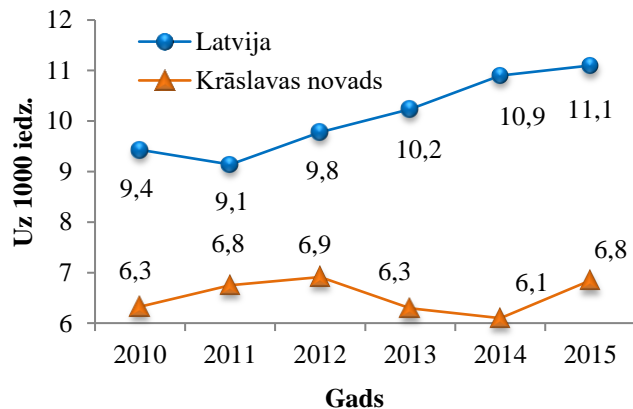
Krāslavas novada veselības profils

Šajā profilā apkopoti dati par būtiskākajiem veselības rādītājiem Krāslavas novadā laika periodā no 2010. gada līdz 2015. gadam*. Informācija sagatavota, izmantojot Centrālās statistikas pārvaldes un Slimību profilakses un kontroles centra datus.

Plašāka informācija par Latvijas iedzīvotāju veselību pieejama mājas lapā www.spkc.gov.lv

1.att. Dzimstība Krāslavas novadā un vidēji LV, uz 1000 iedzīvotāju (CSP dati)

Iedzīvotāju skaits Krāslavas novadā: 15 639
Procenti no Latvijas iedzīvotājiem: 0,79%
Iedzīvotāju skaits Krāslavas pilsētā: 8144
Iedzīvotāju blīvums: 14 iedzīvotāji uz km²
Iedzīvotāju dabiskā kustība: dzimuši 107, miruši 294, starptautiskā migrācija: - 127 cilv. (CSP dati)

Pozitīvās tendences

- ☑ Zemāka saslimstība ar STI nekā vidēji LV (2015. g. par 30%).
- ☑ Ļoti zema saslimstība ar HIV un AIDS.
- ☑ Zema saslimstība ar ērcu encefalītu.

Problēmas un izaicinājumi

- ☑ Zema dzimstība.
- ☑ Augstāks jaundzimušo īpatsvars ar zemu dzimšanas svaru, atsevišķos gados līdz ~9% no visiem jaundzimušajiem.
- ☑ Augstāka mirstība no SAS nekā vidēji LV (2015.g. par 29%).
- ☑ Augstāka saslimstība un mirstība no ļaundabīgajiem audzējiem nekā vidēji LV (2015.g. par 12% un 16%); augsta saslimstība un mirstība no bronhu un plaušu audzēja un prostatas audzēja vīriešiem.
- ☑ Divreiz augstāka mirstība no ārējiem cēloņiem nekā vidēji valstī; divreiz augstāks pašnāvību relatīvais skaits nekā vidēji LV; augsts nosliktušo relatīvais skaits.
- ☑ Vairāk PZMG nekā vidēji valstī (2015.g. par 31%).
- ☑ Augsta saslimstība ar tuberkulozi.
- ☑ Augsta saslimstība ar Laimboreliozu.
- ☑ Augstāka cukura diabēta incidence un prevalence nekā vidēji valstī (2015.g. par 37% un 44%).
- ☑ Zemāks ambulatoro apmeklējumu skaits pie ārstiem uz 1 iedzīvotāju, t.sk. – zems mājas vizīšu īpatsvars.

*Sakarā ar administratīvi teritoriālo reformu salīdzināmi dati pieejami tikai kopš 2010. gada.

Tabulā attēloti veselību raksturojoši rādītāji **2015. gadā** Krāslavas novadā salīdzinājumā ar vidējiem rādītājiem valstī. Zem tabulas atrodams rādītāju aprēķina skaidrojums.

Vienkāršākai uzskatei izmantoti simboli un krāsas:

⬆️ Rādītājs ir augstāks nekā vidēji valstī

⬇️ Rādītājs ir zemāks nekā vidēji valstī

○ Rādītājs būtiski neatšķiras (<5%) no vidējā rādītāja valstī

● sarkans – negatīvs rādītājs

● zaļš – pozitīvs rādītājs

● oranžs – neitrāls rādītājs

		Rādītājs	Krāslavas novadā	Vidēji Latvijā	Pozīcija pret vidējo rādītāju valstī
Iedzīvotāji	1	Demogrāfiskās slodzes līmenis	629	613	○
	2	Dzimumstība	6,8	11,1	⬇️
	3	Vidējā mēneša darba alga bruto (EUR)	558	883	⬇️
Veselības un veselības aprūpes rādītāji	4	Saslimstība ar ļaundabīgiem audzējiem	633	562	⬆️
	5	Diabēta pacientu relatīvais skaits	6361	4416	⬆️
	6	Saslimstība ar tuberkulozi	57,6	31,4	⬆️
	7	Saslimstība ar HIV/AIDS	*/*	19,9/6,6	-
	8	Saslimstība ar STI	70	101	⬇️
	9	Saslimstība ar jaunatklātu hronisku C hepatītu	95,9	90,5	⬆️
	10	Saslimstība ar Laimboreliozī/ērču encefalītu	89,2/*	25/8,5	⬆️/-
	11	Bērnu, kas dzimuši nepilngadīgām mātēm, īpatsvars no visiem dzīvi dzimušajiem, %	*	1,0	-
	12	Bērnu, kas dzimuši mātēm pēc 35 g.v., īpatsvars no visiem dzīvi dzimušajiem, %	8,5	18,3	⬇️
	13	Dzīvi dzimušie ar zemu dzimšanas svaru (zem 2500 g.), %	6,2	4,5	⬆️
	14	Ārstu relatīvais skaits	17,3	34,6	⬇️
	15	Ģimenes ārstu, internistu un pediatru relatīvais skaits	8,3	9,6	⬇️
	16	Ambulatoro apmeklējumu skaits pie ārstiem/mājas vizīšu skaits	5,5/0,06	5,9/0,14	⬆️/⬆️
Mirstība	17	Mirstība no sirds un asinsvadu sistēmas slimībām	1055	817	⬆️
	18	Mirstība no ļaundabīgiem audzējiem	345	297	⬆️
	19	Mirstība no ārējiem nāves cēloņiem	179	87	⬆️
	20	Mirstība no diabēta	*	23,9	-
	21	Mirstība no gremošanas sistēmas slimībām	89,5	51,4	⬆️
	22	Perinatālā mirstība	*	6,87	-
	23	Zīdaiņu mirstība	*	4,14	-
	24	Potenciāli zaudētie mūža gadi līdz 64 g.v.	724	554	⬆️

Piezīmes: 1 Darbspējas vecumu nesasnējušo un pārsniegušo personu skaits vidēji uz 1000 personām darbspējas vecumā 2016.g. sākumā; 2 Uz 1000 iedzīvotāju; 3 Pavisam, bez privātā sektora komersantiem ar nodarbināto skaitu <50; 4 Jaunie gadījumi, uz 100 000 iedzīvotāju; 5 Uz 100 000 iedzīvotāju; 6-10 Jaunie gadījumi, uz 100 000 iedzīvotāju; 8 Gonokoka infekcija, anogenitālā herpes vīrusu infekcija, urogenitālā hlamidioze, sifiliss; uz 100 000 iedzīvotāju; 11-12 Īpatsvars procentos no dzīvi dzimušajiem mātēm visās vecuma grupās; 13 Īpatsvars procentos no visiem dzīvi dzimušajiem; 14 Ārstu skaits bez zobārstiem, ar stažieriem un rezidenti, uz 10 000 iedzīvotāju; 15 Uz 10 000 iedzīvotāju; 16 Uz 1 iedzīvotāju; 17-21 Uz 100 000 iedzīvotāju attiecīgā vecuma grupā; 22 Uz 1000 dzīvi un nedzīvi dzimušo; 23 Uz 1000 dzīvi dzimušo; 24 Priekšlaicīga mirstība, uz 10 000 iedzīvotāju vecuma grupā 0-64 gadi.

Datu avoti: 1-3 CSP; 4-8 PREDĀ, SPKC; 6-10 VISUMS, SPKC; 11-13 Jaundzimušo reģistrs, SPKC; 14-15 Pārskats par iestādes personālu, SPKC; 16 Pārskats par ārstniecības iestādes darbību, SPKC; 17-24 Latvijas iedzīvotāju nāves cēloņu datu bāze, SPKC.

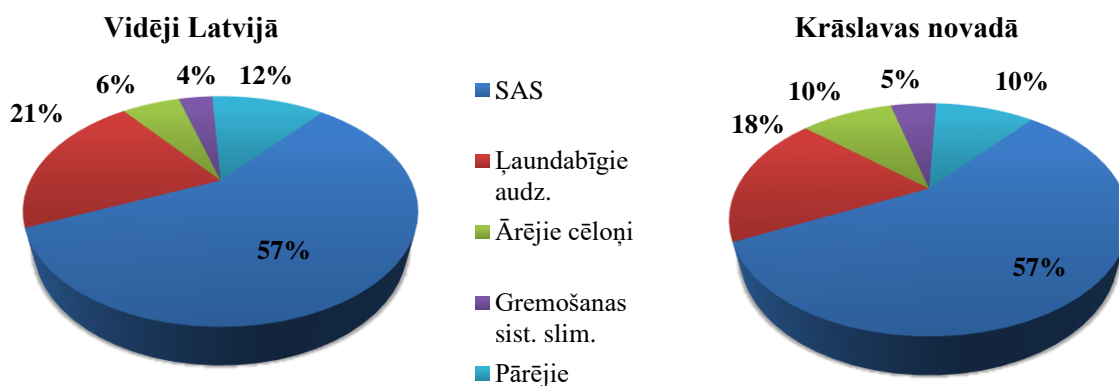
*Mazāk par 3 gadījumiem gadā

Situācijas apraksts

Krāslavas novads ir trīspadsmitais lielākais novads Latvijā teritorijas ziņā ar zemu iedzīvotāju blīvumu uz 1 km² – 14 iedzīvotāju. 2015.gadā Krāslavas novadā dzīvoja 15,6 tūkstoši iedzīvotāju, no tiem 8,1 tūkstotis (53%) dzīvoja Krāslavas pilsētā. Krāslavas novadā, līdzīgi kā citviet Latvijā, turpina samazināties iedzīvotāju skaits, kopš 2010. gada iedzīvotāju skaits samazinājies par 2,7 tūkstošiem (par 15%). **Jaundzimušo skaits** Krāslavas novadā ir neliels, tikai nedaudz virs simts mazuļiem gadā, 2015. gadā – 107, līdz ar to **dzimstība** Krāslavas novadā ir zema, – 6,8 jaundzimušie uz 1000 iedz., kamēr vidēji Latvijā 11,1 (skat. 1. attēlu). Jaundzimušo īpatsvars ar **zemu dzimšanas svaru** (zem 2,5 kg) 2015. gadā bija augstāks nekā vidēji valstī – 6,2% (vid. LV 4,5%), 2014. gadā – 6,5% (vid. LV 4,4%), 2012. gadā – pat 8,7% (vid. LV 4,6%). Tomēr gan **perinatālā mirstība** (nedzīvi dzimušie un pirmajā dzīves nedēļā mirušie), gan **zīdaiņu mirstība** (līdz 1 gada vecumam) Krāslavas novadā ir zema, visā periodā reģistrēti vien atsevišķi gadījumi.

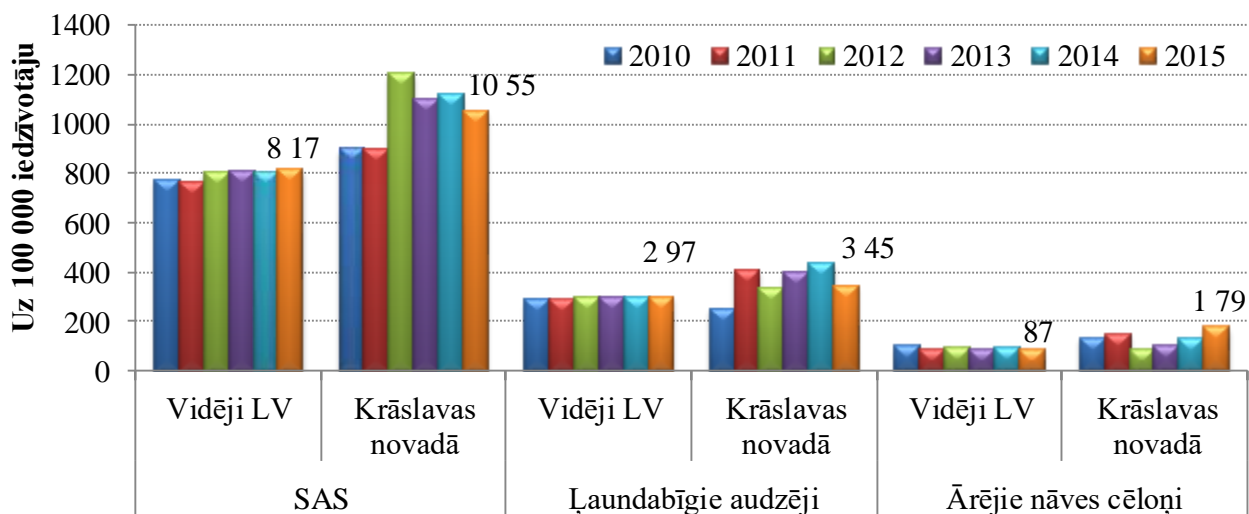
Galvenie nāves cēloņi Krāslavas novadā, tāpat kā Latvijā kopumā, ir sirds un asinsvadu sistēmas slimības (2015. g. Krāslavas novadā 57% no visiem mirušajiem), ļaundabīgie audzēji (2015. g. Krāslavas novadā 18% no visiem mirušajiem) un ārējie nāves cēloņi (2015. g. Krāslavas novadā 10% no visiem mirušajiem).

2. att. Galvenie nāves cēloņi 2015. gadā, īpatsvars procentos

Mirstība no sirds un asinsvadu sistēmas slimībām (SAS) Krāslavas novadā ir samazinājusies, visā periodā saglabājoties augstāka nekā vidēji valstī, 2015. gadā par 29% (skat. 3. attēlu). Arī priekšlaicīga mirstība (līdz 64 gadu vecumam) no SAS Krāslavas novadā ir augstāka nekā vidēji valstī – 2015. gadā 215 gad. uz 100 000 iedz. (vid. LV 143), pārsniedzot vidējo rādītāju valstī par 50%.

3. att. Galvenie nāves cēloņi 2010.-2015. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju

Mirstība no ļaundabīgiem audzējiem Krāslavas novadā ir svārstīga, kopš 2011. gada – augstāka nekā vidēji valstī. 2015. gadā reģistrēts mirstības no ļaundabīgiem audzējiem samazinājums, rādītājam saglabājoties par 16% augstākam nekā vidēji valstī (skat. 3. attēlu). Arī mirstība līdz 64 gadu vecumam no ļaundabīgiem audzējiem Krāslavas novadā ir augstāka nekā vidēji valstī – 2015. gadā par 38% (Krāslavā 149 uz 100 000 iedz.; vid. LV 108 uz 100 000 iedz.). Augstākā mirstība ļaundabīgo audzēju grupā Krāslavas novadā ir no bronhu un plaušu audzēja, resnās, sigmveida un taisnās zarnas audzēja un prostatas audzēja vīriešiem.

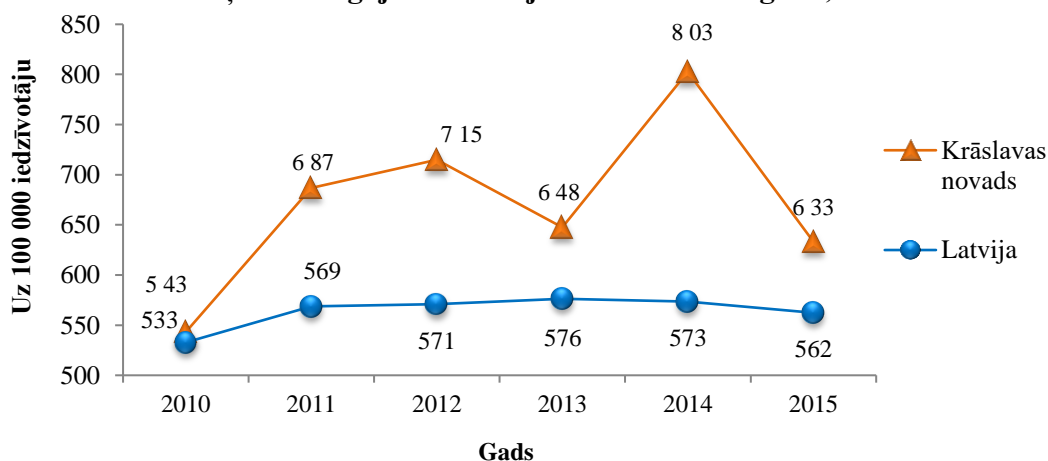
Mirstība no bronhu un plaušu audzēja Krāslavas novadā ir augsta, dinamikā svārstīga. 2014. gadā reģistrēta augstākā mirstība visā periodā – 124 gad. uz 100 000 iedz. (vid. LV 47), arī 2015. gadā rādītājs bija augsts – 83 gad. uz 100 000 iedz. (vid. LV 45). Visā Latvijā vīriešiem mirstība no bronhu un plaušu ļaundabīgā audzēja ir augstāka nekā sievietēm, tomēr Krāslavas novadā arī sievietēm mirstība no šī audzēja ir augsta.

Mirstībai no resnās, sigmveida un taisnās zarnas audzēja noteiktas tendences nevēro, tomēr 2014. un 2015. gadā Krāslavas novadā reģistrēts mirstības pieaugums, 2015. gadā sasniedzot augstāko rādītāju visā periodā – 70 gad. uz 100 000 iedz. (vid. LV 35). 2010. un 2013. gadā mirstība no šī audzēja veida bija salīdzinoši zema, līdz ar to noteiktas tendences mirstībai no šī audzēja nav vērojamas.

Prostatas audzējs vīriešiem ir trešais izplatītākais ļaundabīgais audzējs Krāslavas novadā, mirstība no šī audzēja ir augstāka nekā vidēji Latvijā, dinamikā noteiktas tendences nav – 2015. gadā mirstība bija 69 gad. uz 100 000 iedz. (vid. LV 43).

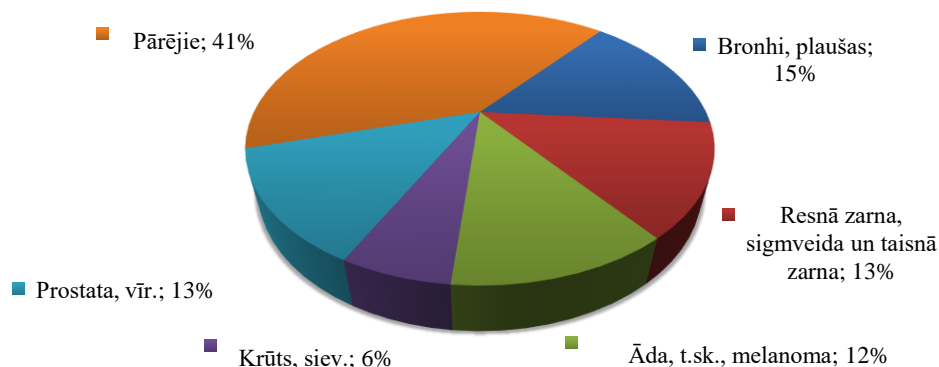
Saslimstība ar ļaundabīgiem audzējiem Krāslavas novadā ir augstāka nekā vidēji valstī, 2014. gadā sasniedzot augstāko rādītāju visā periodā (skat. 4. attēlu). 2015. gadā saslimstība samazinājusies, saglabājoties augstāka nekā vidēji Latvijā (par 12%).

4. att. Saslimstība ar ļaundabīgiem audzējiem 2010.-2015. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju

Tāpat kā mirstība, arī saslimstība ar bronhu un plaušu audzēju, resnās, sigmveida un taisnās zarnas audzējiem un prostatas audzēju vīriešiem Krāslavas novadā ir augstāka (skat. 5. attēlu). Visbiežāk reģistrētais ļaundabīgais audzējs Krāslavas novadā ir prostatas audzējs vīriešiem, saslimstība 2015. gadā bija par 47% augstāka nekā vidēji valstī, 2014. gadā – par 85% augstāka. Ar bronhu un plaušu audzēju reģistrēto saslimšanas gadījumu skaits uz 100 000 iedz. Krāslavas novadā visā periodā ir līdz divām reizēm augstāks nekā vidēji Latvijā; lai gan 2015. gadā reģistrētais saslimšanas gadījumu skaits ir samazinājies, tas pārsniedz vidējo rādītāju valstī par 90%. Arī reģistrētais saslimšanas gadījumu skaits ar resnās, sigmveida un taisnās zarnas audzējiem 2015. gadā ir samazinājies, tomēr saglabājoties uz pusi augstāks nekā vidēji Latvijā.

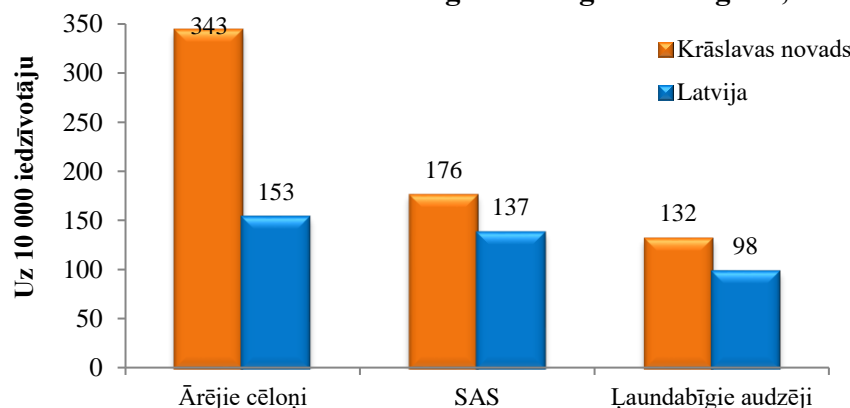
5. att. Diagnosticēto audzēju īpatsvars Krāslavas novadā 2015. gadā, procentos

Mirstība no **ārējiem nāves cēloņiem** (piemēram, pašnāvības, transporta nelaimes gadījumi, vardarbība, dūmu un uguns iedarbe, kritieni, noslīkšana, saindēšanās) Krāslavas novadā ir augstāka nekā vidēji valstī, 2015. gadā pieaugusi (skat. 3. attēlu). Tā kā no ārējiem cēloņiem mirušo skaits Krāslavas novadā ir neliels – 2015. gadā 28 gadījumi, relatīvo rādītāju ietekmē katrs gadījums. 2015. gadā pieaudzis pašnāvību skaits (45 gad. uz 100 000 iedz.), divas reizes pārsniedzot vidējo rādītāju valstī (vid. LV 19,5). Par augstu uzskatāms arī noslīkušo skaits Krāslavas novadā, 2015. gadā reģistrēti 32 gad. uz 100 000 iedz. (vid. LV 6,3). Citi ārējie nāves cēloņi ir zem 3 gadījumiem gadā.

2015. gadā **potenciāli zaudēto mūža gadu (PZMG)** rādītājs līdz 64 gadu vecumam uz 10 000 iedzīvotāju Krāslavas novadā bija par 31% augstāks nekā vidēji Latvijā (skat. tabulu). Visvairāk potenciāli zaudēto mūža gadu ir ārējo cēloņu dēļ, 2015. gadā divas reizes pārsniedzot vidējo rādītāju valstī. Otrs nozīmīgākais cēlonis, kura dēļ tiek zaudēts daudz mūža gadu, ir sirds un asinsvadu sistēmas slimības. Arī PZMG rādītājs ļaundabīgo audzēju dēļ Krāslavas novadā ir augstāks nekā vidēji Latvijā, 2015. gadā tie ir 132 zaudēti gadi uz 10 000 iedz., kamēr vidēji valstī – 98.

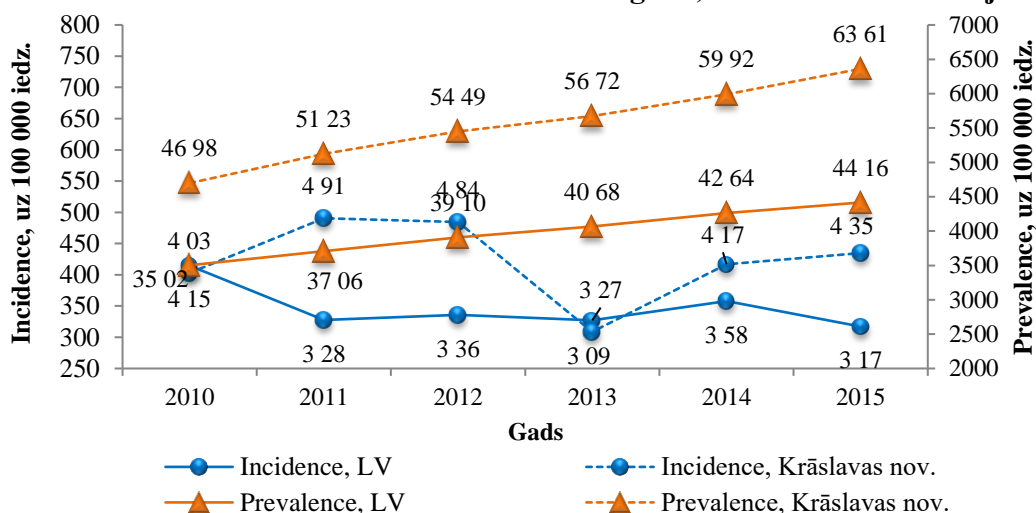
6. att. Potenciāli zaudētie mūža gadi 0-64 g.v. 2015. gadā, uz 10 000 iedzīvotāju

Gremošanas sistēmas slimības Krāslavas novadā sastāda ap 5% no visiem nāves cēloņiem. Mirstība no gremošanas sistēmas slimībām Krāslavas novadā dinamikā ir svārstīga, saglabājoties augstāka nekā vidēji Latvijā. Nozīmīgākie nāves cēloņi gremošanas sistēmas slimību grupā ir aknu fibroze un ciroze un alkohola izraisītas aknu slimības.

No jauna reģistrēto saslimšanas gadījumu skaits (incidence) ar **cukura diabētu** uz 100 000 iedz. Krāslavas novadā ir augstāks nekā vidēji valstī, 2015. gadā par 37%. Kopējais cukura diabēta pacientu skaits (prevalence) Krāslavas novadā 2015. gadā pieaudzis līdz 6331 gadījumiem uz 100 000 iedz. (skat. 7. attēlu). Mirstība no cukura diabēta Krāslavas novadā ir zema.

7. att. Saslimstība ar cukura diabētu 2010.-2015. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju

Saslimstība ar atsevišķām **infekcijas slimībām** – HIV, AIDS un STI Krāslavas novadā ir zemāka nekā vidēji Latvijā (skat. tabulu). Dinamikā pieaugusi saslimstība ar jaunatklātu hronisku C hepatītu, 2014. gadā pārsniedzot vidējo rādītāju valstī par 60%; 2015. gadā reģistrētais jauno saslimšanas gadījumu skaits samazinājies, nokrītot līdz vidējam līmenim valstī (skat. tabulu). Saslimstība ar tuberkulozi (jaunatklāti gadījumi) Krāslavas novadā 2014. gadā un 2015. gadā pieaugusi, 2015. gadā pārsniedzot vidējo rādītāju par ~83%. No ērcu pārnēsātajām slimībām Krāslavas novadā izplatīta ir Laimborelioze, kamēr ērcu encefalīts praktiski netiek reģistrēts. 2015. gadā saslimstība ar Laimboreliozu bija ~3,5 reizes augstāka nekā vidēji valstī (89 un 25 gad. uz 100 000 iedz.), arī iepriekšējos gados reģistrēta augsta saslimstība.

Ārstu relatīvais skaits (uz 10 000 iedzīvotāju) Krāslavas novadā ir zemāks kā vidēji Latvijā – 2015.gadā Krāslavas novadā bija 17 ārsti uz 10 000 iedzīvotājiem (vid. LV – 35), tāpat Krāslavas novadā ir zemāks ģimenes ārstu skaits – 5,1 uz 10 000 iedzīvotājiem, kamēr vidēji Latvijā – 6,7.

Krāslavas novadā ir nedaudz zemāks **ambulatoro apmeklējumu skaits** nekā vidēji valstī; rēķinot uz 1 iedzīvotāju, 2015. gadā bija 5,5 apmeklējumi (vid. LV 5,9). Mājas vizīšu skaits Krāslavas novadā ir zems – gan 2014. gadā, gan 2015. gadā – 0,06 gadījumi uz 1 iedzīvotāju (vid. LV 0,14), arī mājas vizīšu īpatsvars ambulatorajā aprūpē ir zemāks nekā vidēji valstī – 1,1% no visiem ambulatorajiem apmeklējumiem (vid. LV 2,4%).

Saīsinājumi:

CSP – Centrālā statistikas pārvalde

LV – Latvija

PREDA – Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs

STI – Seksuāli transmisīvās infekcijas

SAS – Sirds un asinsvadu sistēmas slimības

SSK-10 – Starptautiskā statistiskā slimību un veselības problēmu klasifikācija, 10. redakcija

SPKC – Slimību profilakses un kontroles centrs

VISUMS – Valsts infekcijas slimību uzraudzības un monitoringa sistēma